

kai kifejtései, amelyekből nyilvánvalóan kitetszik az az igyekezet, hogy a bíróság óvatosan ügyelt arra, hogy az erkölcsi igazságérzet sugallatait a dogmatikai magyarázat követelményeivel összhangba tartsa, mégis az egész ítéleten előmlik az, hogy az ítéleti állásfoglalás tulajdonképeni motívuma az erkölcsi igazságérzetnek §-okba nem szedett útmutatása. Az indokolás irányadónak azt tekinti, hogy a jutalom ígéretnek a vevő előtti ismeretlensége a vevő elhatározására befolyással volt-e, illetve, hogy a vevő megkötötte volna-e a vételügyletet, ha a megbizottjának tett jutalomigéretről tudomása lett volna. A jutalomigéret ismeretlenségének a szerződéskötési elhatározásra gyakorolt befolyással összefüggő bizonyítási teher kérdéséről a következő cikkben teszünk említést. Itt még csak azt az anyagi jelentőségű tételét emeljük ki a német ítélet indokolásának, hogy az ügylet érvényességének elbírálásánál az ítélet igen helyesen nem tulajdonít jelentőséget annak a szempontnak, hogy a vétel tárgya objective az érte adott vételárt eléri, mert még ez esetben is sérelmes a vevőre a megbizottnak tett jutalomigéret, mert ez azt mutatja, hogy az eladó az általa kötelezett jutalom elesése esetén kész lett volna alacsonyabb vételárért is az eladást eszközölni.

A *Juristische Wochenschrift* megjegyzése szerint az ítélet a Reichsgericht döntésének hivatalos gyűjteményében is meg fog jelenni, ami nyilván annak jele, hogy az esetet odaát elvi jelentőségűnek tekintik. B. S.

A bizonyítási teher kérdéséhez. Az előző cikkben megbeszélt német bírói ítélet, amint említettük, a bizonyítási teher kérdésében is állást foglal és kifejtvén, hogy az élet tapasztalatai szerint becsületes és tisztességes emberek nem lépnek szerződésre olyanokkal, akikről megtudják, hogy az alkut lefolytató megbizottjuknak a szerződés létrejötte esetére jutalmat ígértek. Erre az élettapasztalati tényre támaszkodva a bíróság azt találta helyénvalónak, hogy abban a kérdésben vajjon a megtámadó fél a szerződést akkor is megkötötte volna-e, ha a jutalomigéretről tudomással bír, a bizonyítási terhet meg kell fordítani és a jutalmatigérőről félre kell hárítani a bizonyítás terhét, hogy a másik szerződő fél a jutalomigéret ismeretével is megkötötte volna a szerződést. A bizonyítási teher elosztásának törvényi szabálya nincs, mégis igen bölcsnek és helyesnek tartjuk a bírói döntést. A bizonyítási teher szabálya nemcsak azt dönti el, hogy azt terheli a bizonyítás, hanem a bizonyítás eredménytelensége estére a per érdembeli eldöntése is a bizonyítási teher elosztási szabályain fordul. Aki a maga jogi álláspontját olyan előadásra alapítja, amely az emberek szo-

kásos eljárásával a józanság elvei szerint eljáró emberi ténykedésekkel ellentétben van, helyesen szorítandó rá arra, hogy ő bizonyítsa azt, ami kivételes jelenség. A jogrend általában feltételezi, hogy az emberek jóhiszeműen járnak el, amire talán a valóság kevesebb alapot szolgáltat, mint arra, hogy átlagosan és rendszerint bizonyos egyformasággal történnek a dolgok. Bizonyítás híján tehát helyesebb, ha a bíróság abból indul ki, hogy az adott esetben is úgy történtek a dolgok, mintahogy az élettapasztalat szerint ilyenmő dolgok történni szoktak. A kúriai gyakorlatunkban is láttuk a nyomait annak, hogy a bíróság súlyt tulajdonít a dolgok rendszerinti törtésének, de a német bírói ítélet azért érdemel kiemelést, mert teljes élességgel nyul hozzá a bizonyítási teher megosztásának kérdéséhez és teljes határozottsággal mondja ki, hogy a bizonyítás azt a felet terheli, aki az élettapasztalat eredményével ellentétes álláspontot a konkrét esetre vitatja.

B. S.

Családjogi és örökjogi gondolatok a közigazgatási jogban. Azok a közigazgatási jogintézmények, amelyek nem közttestületek, hanem egyes személyek közigazgatási természetű jogait és kötelességeit tárgyalják, sok gondolatbeli azonosságot mutatnak fel a magánjoggal. Kötelmi izű kötelezettség: az adófizetés; dologi jog: némely köztartozás biztosítására szolgáló törvényes zálogjog. Egyes jogintézmények a család és örökjoggal mutatnak fel hasonlóságot, az örökjognak főképez azon részével, amely — mint pl. az özvegyi jog — az elhalt tartási kötelezettségét és az özvegy evvel korrespondáló hűségí kötelességét konzerválják a halál utánra is. Ilyen természetű közigazgatási jogintézmények: a köztisztviselői nyugdíj, a családi pótlék, a társadalombiztosítási járandóságok, valamint bizonyos engedélyezett jogoknak továbbgyakorlása az özvegy vagy a lemenők által. Csupa oly joghatással állunk szemben, amelyek magánjogi tényállásokhoz: a családhoz tartozandóságokhoz, a házassági kötelékhez fűződnek. A magánjogászt érdekelni fogja az, hogy a közigazgatási jog a maga sajátos intézményei szempontjából hogyan korrigálja ezeket a tényállásokat és alkot belőle egy, mondhatni, közigazgatási család és örökjogot.

1. Egyes közigazgatási törvények, nyilván túllassúnak és így a maguk szempontjainak meg nem felelőnek tartván a holt-naknyilvánítási eljárás általános szabályait, szabályozzák annak közigazgatási szurrogátumát. Az öregségi biztosításról szóló törvény 61—62. §§-ai beszélnek az „eltűnés” munkásbiztosítási bírósági megállapításáról, kimondván, hogy az ítéletnek csak az özvegyi, illetve árvajáradék szempontjából van joghatálya. Az 1912: LXV. t.-c. 74. §-a szól az „eltűnt és fel nem található” állami alkalmazott nevének és gyermekének járó „ideiglenes”